

FJÁRMÁLASTÖÐUGLEIKARÁÐ

Fjármála- og efnahagsráðuneyti, Arnarhvoli, 150 Reykjavík

Sími: 545 9200

fjarmalastodugleikarad.is

Reykjavík, 22. janúar 2016

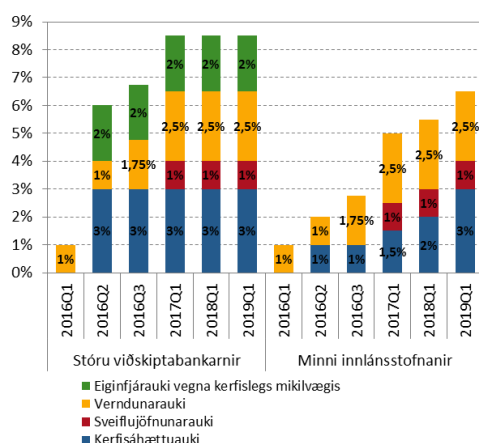
Inngangur

Samkvæmt 84. gr. d. laga um fjármálafyrirtæki, nr. 161/2002, er Fjármálaeftirlitinu, að undangengnum tilmælum frá fjármálastöðugleikaráði, heimilt að kveða á um kröfur um eiginfjáruka á fjármálafyrirtæki. Eiginfjárukum er ætlað að stemma stigu við kerfislegri áhættu í fjármálakerfinu, auka viðnámsþol lánastofnana gegn útlánatapi og draga úr áhrifum fjármálasveiflna á raunhagkerfið. Eiginfjárukarnir leggjast á viðskiptabanka, sparisjóði og lánafyrirtæki.

Nauðsynleg eiginfjárukning og aðlögunartími vegna hærri eiginfjárkröfu

Útlit er fyrir að ákvörðun um gildi eiginfjárukana muni á heildina krefjast lítillar eiginfjárukningar í fjármálakerfinu frá núverandi stöðu en Fjármálaeftirlitið hefur, allt frá könnunar- og matsferli 2014, mælt til þess að ákveðnar innlánsstofnanir gerðu ráð fyrir að lagðir yrðu á eiginfjárukar.¹ Tillögur fjármálastöðugleikaráðs gera ráð fyrir að veittur verði nokkur aðlögunartími til að bregðast við auknum eiginfjárkröfum. Verndunaraukinn er hækkaður í skrefum, en lögum samkvæmt getur gildi hans hæst orðið 1% fram til 1. júní 2016 og 1,75% frá þeim tíma fram að 1. janúar 2017. Eftir þann tíma skal gildi hans vera 2,5%. Fjármálastöðugleikaráð beinir þeim tilmælum til Fjármálaeftirlitsins að leggja á eiginfjáruka vegna kerfislegs mikilvægis frá og með 1. apríl 2016 og að sveiflujöfnunaraukinn verði bindandi á fyrsta ársfjórðungi 2017. Ráðið beinir jafnframt þeim tilmælum til Fjármálaeftirlitsins að eiginfjáruki vegna kerfisáhættu² verði 3% fyrir stóru viðskiptabankana þrjá frá 1. apríl 2016 en fyrir aðrar innlánsstofnanir verður aukinn lagður á í þrepum. Verður gildi hans 1% frá 1. apríl 2016 til 1. janúar 2017 en þá hækkar hann upp í 1,5%. Þann 1. janúar 2018 hækkar hann upp í 2% og loks upp í 3% þann 1. janúar 2019.

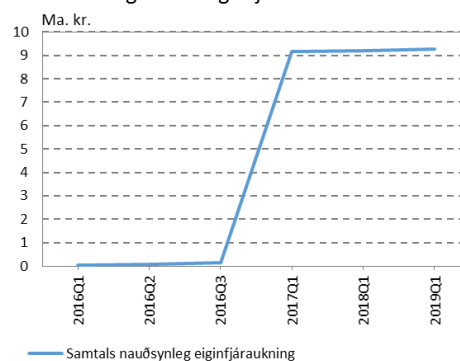
Innleiðing eiginfjáruka á Íslandi

Myndin sýnir aðeins þá ársfjórðunga þar sem breyting verður á gildi eins eða fleiri eiginfjáruka miðað við tillögur fjármálastöðugleikaráðs.

Heimildir: Seðlabanki Íslands.

Nauðsynleg eiginfjárukning m.v. áætlað innleiðingarferli eiginfjárukana

Samtals nauðsynleg eiginfjárukning sem fjármálakerfið mun þurfa til að mæta innleiðingu eiginfjárukana miðað við núverandi eiginfjárstöðu. Gildi eiginfjárukana er í samræmi við tilmæli Fjármálastöðugleikaráðs. Gert er ráð fyrir óbreyttri eiginfjárstöðu, óbreyttum eiginfjárukum frá núverandi tilmælum FSR og óbreyttum öðrum eiginfjárkröfum.

Heimildir: Fjármálaeftirlitið, Seðlabanki Íslands.

¹ Hér er miðað við að meðfram slíkri kröfu geri Fjármálaeftirlitið kröfur undir stoð 2, í samræmi við könnunar- og matsferli eftirlitsins sem framkvæmt er með reglubundnum hætti.

² Til hægðarauka er eiginfjáruki vegna kerfisáhættu einnig oft nefndur kerfisáhættuauki.

Myndin til vinstri hér á undan sýnir innleiðingarferil eiginfjárukanna á stóru viðskiptabankana annars vegar og minni innlánsstofnanir hins vegar. Myndin til hægri sýnir aftur á móti þá nauðsynlegu eiginfjárukningu sem fjármálakerfið mun í heild þurfa til að mæta auknum eiginfjárkröfum miðað við eiginfjárstöðu í lok þriðja ársfjórðungs. Miðað við núverandi eiginfjárstöðu yrði nauðsynleg eiginfjárukning um 9 ma.kr. fyrir fyrsta ársfjórðung 2017. Til að setja þessa tölu í samhengi er 9 ma.kr. eiginfjárukning um 1,5% af heildar eiginfé innlánsstofnana m.v. núverandi stöðu.

Innleiðing eiginfjáruka í öðrum löndum

Nokkur munur er á innleiðingu eiginfjárukanna á milli nágrannaríkja Íslands og hefur hvert ríki hagað virkjun eiginfjárukanna í samræmi við aðstæður í hverju landi. Tafla 1 listar upp þá eiginfjáruka sem eru virkir eða tilkynnt hefur verið um á Norðurlöndunum og Eystrasaltlöndunum. Danmörk hefur virkjað bæði eiginfjáruka vegna kerfislegs mikilvægis og kerfisáhættuauka á grundvelli þeirrar áhættu sem stafar af kerfislega mikilvægum fjármálafyrirtækjum. Eiginfjárukarnir ná því aðeins yfir banka sem skilgreindir hafa verið sem kerfislega mikilvægir þar í landi.³

Finnar hafa aðeins virkjað eiginfjáruka vegna kerfislegs mikilvægis en Svíar hafa virkjað bæði kerfisáhættu- og sveiflujöfnunaraukann. Þar, eins og í Danmörku, er kerfisáhættuaukinn notaður sem staðgengill eiginfjáruka vegna kerfislegs mikilvægis, og nær hann aðeins yfir fjóra stærstu banka landsins. Þar að auki hefur Fjármálaeftirlit Svíþjóðar lagt á 2% aukakröfu undir stoð 2 á fjóra stærstu bankana. Er þessum viðbótarkröfum ætlað að mæta kerfisáhættu tengdri kerfislegu mikilvægi þessara banka. Jafnframt hefur Fjármálaeftirlitið í Svíþjóð virkjað sveiflujöfnunaraukann í 1% þar í landi en jafnframt tilkynnt um hækkun hans í 1,5% sem tekur gildi í júní 2016. Er hækkun aukans byggð m.a. á auknum útlánavexti og hárrí skuldastöðu heimila. Þá hefur Eistland aðeins virkjað kerfisáhættuaukann og byggir virkjunina á svipuðum rökum og virkjun kerfisáhættuaukans á Íslandi, sem er kerfisáhætta tengd uppbyggingu hagkerfisins, smæð og því hversu opið hagkerfið er. Þar nær kerfisáhættuaukinn til allra banka og allra áhættuskuldbindinga. Noregur hefur ýmist virkjað eða tilkynnt um virkjun sveiflujöfnunarauka, kerfisáhættuauka og eiginfjáruka vegna kerfislegs mikilvægis. Hinsvegar er ætlunin þar að leggja saman kerfisáhættuaukann og aukann vegna kerfislegs mikilvægis þrátt fyrir að kerfisáhættuaukinn nái til allra áhættuskuldbindinga fjármálafyrirtækja, sem er ekki í samræmi við 133. grein tilskipunar Evrópusambandsins nr. 2013/36/EU um eigið fé fjármálafyrirtækja (CRD IV). Jafnframt hefur verið tilkynnt um hækkun sveiflujöfnunaraukans úr 1% í 1,5% í júní 2016 vegna vaxandi ójafnvægis á fjármálamörkuðum, aukinna skulda heimila þar í landi og hækkandi fasteignaverðs.

³ Virkjun kerfisáhættuaukans á grundvelli kerfislegs mikilvægis er heimil samkvæmt CRD-tilskipuninni og hafa ýmsar þjóðir kosið að nota kerfisáhættuaukann sem staðgengill eiginfjárukans vegna kerfislegs mikilvægis þar sem kerfisáhættuaukinn er sveigjanlegri. Ólíkt auknum vegna kerfislegs mikilvægis eru engin takmörk á stærð kerfisáhættuaukans, auk þess sem aukann vegna kerfislegs mikilvægis mátti fyrst virkja 1. janúar 2016 en kerfisáhættuaukann mátti virkja fyrr. Kerfislega mikilvæg fjármálafyrirtæki í Danmörku munu einungis þurfa að uppfylla kröfu kerfisáhættuaukans þar sem samkvæmt CRD-tilskipuninni má ekki leggja saman eiginfjáruka vegna kerfislegs mikilvægis og kerfisáhættuaukann ef kerfisáhættuaukanum er ætlað að ná yfir allar áhættuskuldbindingar fjármálafyrirtækis.

Tafla 1. Eiginfjáraukar á Norðurlöndunum og Eystrasaltlöndunum.

Land	Kerfisáhættu- auki %	Rök að baki kerfisáhættuauka	Vídd kerfisáhættuauka	Eiginfjárauki vegna kerfislegs mikilvægis %	Samspil	Sveiflujöfnunar- auki %
Danmörk	1-3%	Kerfisáhætta tengd kerfislega mikilvægum fjármálafyrirtækjum	Sex kerfislega mikilvægir bankar. Allar áhættuskuld-bindingar.	1-2%	Kerfisáhættu- aukinn gildir	0%
Eistland	2%	Kerfisáhætta tengd smæð og opnanleika hagkerfisins. Mikil samþjöppun á bankamarkaði.	Allir bankar og allar áhættuskuld-bindingar	0%	Aðeins kerfisáhættu- auki	0%
Finnland	0%	-	-	0,5-2%	Aðeins eiginfjárauki vegna kerfislegs mikilvægis	0%
Noregur	2-3%	Samþjöppun áhættuskuld-bindinga	Allir bankar og <u>allar áhættuskuld-bindingar</u>	1-2%	Báðir gilda sem brýtur grein 133 CRD	1,5%
Svíþjóð	3%	Kerfisáhætta tengd kerfislega mikilvægum fjármálafyrirtækjum	Fjórir stærstu, allar áhættuskuld-bindingar	0%	Aðeins kerfisáhættu- auki	1,5%